

MÜHAZİRƏ DƏRSLƏRİNDƏ INTERAKTIV METODLARIN TƏTBİQİ

LALƏ İSMAYİLOVA,
Bakı Qida Sənayesi Kollecinin
Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi

İnteraktiv təlim metodunun tədris prosesində tətbiq edilməsi Azərbaycan Respublikasının Təhsil İslahatı Proqramında göstərilən demokratikləşdirmə, diferensiaslaşdırma, inteqrasiya və humanistləşdirmə prinsiplərini həyata keçirməyə imkan yaradır. Orta ümumtəhsil məktəblərindən fərqli olaraq, orta ixtisas təhsili müəssisələrində ədəbiyyat fənninin tədrisi müəhazirə və seminar formasında təşkil olunur.

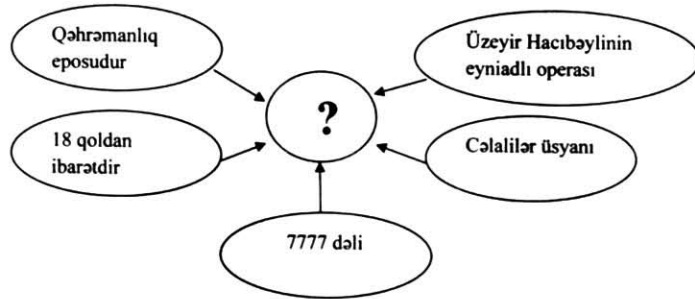
Tədris planlarına və proqrama əsasən, “Koroğlu” dastanı və “Keçəl Həmzənin Qıratı qaçırması” qolunun tədrisinə bir akademik saat (90 dəq.) ayrılır. Belə geniş mövzunun qısa vaxt ərzində müəhazirə şəklində keçirilməsi monoton və yorucu olardı. Bu səbəbdən mən müəhazirə tipli dərslərdə də interaktiv metodlardan istifadə etməyə üstünlük verirəm.

Yeni mövzunun izahı :

Motivasiya. Problemin qoyuluşu.

Bu mərhələdə mövzunun adını almaq üçün “ Anlayışın çıxarılması” metodundan istifadə edirəm.

Slayd üzərində iş aparılarkən səs fonu kimi ” Koroğlu” uvertürası da səsləndirilir.

Tələbələr slaydda verilmiş anlayışları tədqiq edərkən kömək etmək məqsədilə həmin sözlərlə bağlı bəzi məlumatları onların nəzərinə çatdırıram. Bu yolla tarix, musiqi, coğrafiya fənləri ilə də əlaqə yaratmış oluram. Məsələn, Üzeyir Hacıbəyovun həmin operanı 1932-ci ildə yazdığını, əsərin librettosunun Həbib İsmayilova və Məmməd Səid Ordubadiyə aid olduğunu qeyd edirəm. Həm də operanın ilk dəfə 1937-ci il aprelin 30-da Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında tamaşaya qoyulduğunu haqqında məlumat verirəm.

Və yaxud: Cəlililər hərəkətinin Osmanlı imperiyasında XVI əsrin 90-cı illərində başladığını və sonralar Azərbaycan ərazisində yayıldığını tələbələrin yadına salıram.

Düşünürəm ki, bir bənd şeir də burada yerinə düşər:

*Eposdur, hissələri
Adlanır həm də ki qol.
Məkanı Çənlibeldir,
Burda qoç igidlər bol.*

deyə

bilərsiniz?

* “Koroğlu” dastanındakı coğrafi ərazilər haqqında nəyi bilirsiniz?

* Eposun mövzusu haqqında nə deyə bilərsiniz?

* Eposdakı hansı surətləri tanıyırsınız?

* Eposun quruluşu və bədii xüsusiyyətləri haqqında nəyi bilirsiniz?

Tələbələr orta məktəbdə dastan haqqında öyrəndiklərinə əsaslanaraq, verilən sualları cavablandırırlar.

Cavablar əsasında BİBO cədvəli təqdim edilir.

Bilirəm	İstəyirəm bilim	Öyrəndim

Cədvəlin 1-ci sütununda tələbələr dastan haqqında bildiklərini qeyd edirlər.

> “Koroğlu” dastanı qəhrəmanlıq dastanıdır.

> XVII-XVIII əsr (intibah dövrünün) Azərbaycan ədəbiyyatının nümunəsidir.

> Dastan 18 qoldan ibarətdir.

> Əsərdə Nigar, Eyvaz, Dəli Həsən, Dəmirçioğlu və b. surətlər var.

3. Qıratı qaçırmaq üçün Çənlibelə gələn Keçəl Həmzə ilə bağlı fikirlərdən biri doğrudur:

- A) Çənlibeldən Qıratı qaçırmağa nail olur.
- B) Özünü Koroğluya dəli bir igid kimi təqdim edir.
- C) Çənlibeldə Qırata qulluq edir.
- D) Keçəl Həmzənin Çənlibelə gələrkən gördüyü ilk iş qapı-bacanı süpürmək idi.
- E) Dəyirmanada Koroğluya verdiyi sözün üstündə durmur.

4. “Koroğlu” dastanında “Həmzənin Qıratı qaçırması” qoluna aid deyil:

- A) Koroğlunun Keçəl Həmzəyə yazdığı gəlir.
- B) Nigar xanımın naməsini alan Koroğlu onu Çənlibelə gətirir.
- C) Toqatlı Mahmud paşa qızını Qıratı kim gətirsə, ona verəcəyini vəd edir.
- D) Keçəl Həmzə dəyirmançını aldaraq paltarını alıb geyinir.
- E) Mahmud paşa evində məclis qurur.

Test tapşırıqları müzakirə edilir və doğru cavablar müəyyənləşdirilir: 1. C 2. D 3.

D 4. B

Dərsin sonunda müasir dövrlə əlaqələndirmə apararaq Qarabağ müharibəsini qeyd edirəm. Mayası xalq qəhrəmanlarımızın igidlikləri, mərdlikləri ilə yəqin olmuş və vətənimizin ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşmüş Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarını da yada salıram. “Çənlibel” mahnısının sədaları altında onlara ünvanlanan müraciəti tələbələrə birinə uca səslə oxuduram. “Ey xalqımın Koroğlu nərəli, Babək qeyrətli, Nəbi hünərli ər oğulları! Əminik ki, vaxt gələcək, Koroğlu babamız kimi nərə çəkib düşməni susduracaqsınız və biz yenidən o doğma yerlərə qayıdacağıq. O gün çox yaxındır. İtirilən torpaqlarımızı, Qarabağımızı, Şuşamızı sizdən istəyirik”.

Seminar üçün yaradıcı təbiiyyətə :

1. “Koroğlu” türk xalqlarının qəhrəmanlıq eposudur.
2. “XXI əsrin Koroğlusunu necə olmalıdır?”

Seçimi tələbələrə həvalə edərək mövzular əsasında məruzə hazırlamağı tapşırıram.

ƏDƏBİYYAT

1. P.Əfəndiyev, “Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı. Bakı, 1981
2. İ.Əbbaslı B.Əbdulla Koroğlu. Bakı 2005
3. S.Əğabəyli, “Koroğlu” dastanında xalq inciləri. Bakı, 2008
4. Ə.Səfəri X.Yusifov, “Qədim və orta əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı”. Bakı, 1982